

בנין

סימן ז

אפרים

מא

ב

הערה ל"אנציקלופדיה התלמודית" בענין הג"ל

בספר עונג יו"ט (קמ"ז נהג"ה) כתב בשיטת
המוס' דנשפחה חרופה כיון שאיסור
שהיה לראובן—זה לא היה אלא איסור לאו
כדין שפחה חרופה, כשגירסה אין על האחים
איסור כרת דלא חמיר איסור אשת אח מאיסור
אשת איש שהיה זה, וכיון דליכא אלא איסור
לאו אחי עשה דיטס הבא מכת נישואי שמעון
ודחי לאו דגרשת אחיו הבא מכת ראובן. וכתב
ע"ז בהערות לערך "חצי עבד" באנציקלופדיה
תלמודית (כרך ט"ז עמ' תרפ"ז 279) ד"זה
אינו", ותפס בטעות בדבר משנה לכאורה, שהרי
אין חייב לאוין מתיבמים.

אלמד סגוריא על הדיטוי החריף "זה אינו",
אף שאין דיטוי כזה רגיל בכלל, ובפרט
במסגרת זו של האנציה"ת, שאולי התבטא
בהריפות שכוז משום שבמיוחד כדאי לעורר
הריתחא דאורייתא שנדס כיום. וכבר קבל ע"ז
מרה מרן הגרי"ז וזוק"ל, על בית הועד ששמש
חמנינו, ואין צורך "גנב" — עם הארץ",
ונשתכח לגמרי התפרצות הגר"א מטלו בשעוריו,
ואח והב צפופו. ומ"מ כדאי לרכז הדיטוי ולהעיר
ול"ב וכדו' (וכן חוקן שס).

ובמה שאפשר ליישב העונג יו"ט, דבאמת יש
דיון באישות של שפחה חרופה, דעת
אב"מ שזו אישות גמורה, אישות של שפחה
חרופה ורק מיעט הכתוב ממיטה ואינתיק
ללאו, (אב"מ מ"ד סק"ה וסק"ו). ודעת מנ"ח

(תקל"ז) וסו"א (אבהע"ז קמ"ז לדף מ"ב
סקי"א). שזו אישות מחודשת, "חרופה" כמו
שהגדיר לפנת פענח. ואולם אף אם ננקוט
כמנ"ח והמחזיקים בשיטתו, שזו אישות מסוימת
ומחודשת בכל זאת אינו מוכרח שאינה אוסרת
קרובים, כפי שנקטו המנ"ח והסו"א שם
לשיטתם, די"ל דכל אישות אוסרת קרובים, אם
כי לא לכת ולמלקות, וכמש"כ בשע"י
בענינו צפי קע"ט גבי ביאת בן ט', שגם לרש"י
קידושין י"ט שאין זה מיטה ולא לאו אלא איסור
דאורייתא יש. ולמד כן מהרמב"ן ביבמות ז"ה
גבי סמומו לאחר מיטת אשתו, יעו"ש. ולכאורה
פלא מה הדימוי, הרי שם יש ארור, אחר שוכב
עם חותנתו ומה זה רחיה לביאת בן ט'. אלא
שסובר עונ"י שד' רמב"ן שארור לא צא לפדש
איסורים, רק כריחת צריח על הקיימים, ובע"כ
זה גילוי על הלאו שכלול ט' גם איסור חותנתו,
אף שאינו לוקה ע"ז. וא"כ יסבן שאין זה רק
בחומתו אלא ה"ה בכל שנתמעט ממיטה וכתב
ביבאת בן ט' עכ"פ יש איסור, איסור לאו ולא
עיקר הלאו, והר"ה שכן דעת רמב"ן שכתב כן
גם צבת אשתו שיש איסור לאחר מיטת אשתו,
וכבר הוקשה זה להגרע"א. ועומיו"ט כנראה
ישנה לפי דרכו הג"ל וא"כ גם גבי קרובי
שפחה חרופה שאינם קרובים ממנו, וסברא היא
שאין צהם כרת דלא עדיפי מינה, מ"מ אסורים
מהתורה כאישות של ביאת בן ט' שנלמד מארור
שוכב עם חותנתו.

ועד"ז י"ל גם צרמב"ן ועוד ראשונים עה"ס
שביארו שיעקב אע"ה שלקח שפי אסיות
משום שחז"ל לא קיימו את הפורה (רש"י פר'
תולדות). והגרי"ז צפי עה"ס פריך דאין איסור
קרובים רק מאישות ישראל ולא מאישות דב"ה,